

Undersökning av frånvaro bland personal och elever

UPPFÖLJNING FÖR MAJ 2020

Dokumentdatum: 2020-06-15
Diarienummer: 5.1.3-2020:981

Sammanfattning.....	2
Frånvaron bland elever	2
Frånvaron bland personal.....	3
Övriga uppgifter.....	4
1 Inledning.....	5
Tidigare undersökningar	5
2 Frånvaron bland elever.....	7
Förskoleklassen, grund- och grundsärskolan.....	7
Gymnasie- och gymnasiesärskolan.....	8
3 Frånvaron bland personal	10
Förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grund- och grundsärskolan	10
Gymnasie- och gymnasiesärskolan.....	11
4 Övriga uppgifter	13
Bilaga: Tillvägagångssätt	15
Urval.....	15

Sammanfattning

Med anledning av den pågående coronapandemin har Skolverket genomfört en undersökning riktad till skolhuvudmän av hur frånvaron bland personal och elever i skolväsendet påverkades av pandemin under **slutet av maj 2020**. I och med den rådande situationen, och behovet av snabbt tillgänglig information inom området, har undersökningen genomförts under kort tid. Frånvarostatistik samlas heller inte in regelbundet nationellt utan är utformad utifrån lokala behov och hanteras olika hos olika huvudmän.¹ Detta innebär att resultaten bör tolkas med försiktighet.

Frånvaron bland elever

De uppgifter som samlats in indikerar att elevfrånvaron i *förskoleklassen*, *grundskolan* och *grundsärskolan* allt mer återgår mot normala nivåer, men att frånvaron generellt sett fortsatt är något högre än normalt. I *gymnasieskolan* är frånvaron istället fortsatt lägre relativt normalfallet. Skillnaden mot normalt är nu ännu större än den var i Skolverkets senaste uppföljning.

Grundskolan

- I *grundskolan* var den samlade frånvaron bland eleverna uppskattningsvis nästan **20 procent högre än i normalfallet**. Detta indikerar **en minskning**, relativt normalfallet, av elevfrånvaron jämfört med Skolverkets senaste uppföljning för april.
- Elevfrånvaron varierar stort mellan de svarande huvudmännen. För drygt hälften av de svarande huvudmännen var frånvaron i grundskolan nu i stort sett oförändrad jämfört med normalfallet. För en tredjedel var frånvaron mellan 20–50 procent högre än normalt medan frånvaron för ett fåtal var mer än 50 procent högre.

Förskoleklassen och grundsärskolan

- I både *förskoleklassen* och *grundsärskolan* var elevfrånvaron för knappt hälften av de svarande huvudmännen i stort sett oförändrad jämfört med normalfallet. För övriga huvudmän var frånvaron bland eleverna högre än normalt.
- Detta är en större andel huvudmän än som i föregående uppföljning för april uppgav att frånvaron då var i stort sett oförändrad jämfört med normalt.

Gymnasieskolan

- I *gymnasieskolan* var den samlade frånvaron bland eleverna uppskattningsvis nästan **35 procent lägre än i normalfallet**. Detta indikerar **en fortsatt minskning** i frånvaro, jämfört med normalfallet, sedan Skolverkets senaste uppföljning för april.

¹ Se bl.a. Skolverket (2017). *Yttrande över betänkandet Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera* SOU 2016:94 och Skolverket (2014). *Frånvaro och närvaro i gymnasieskolan - en nationell kartläggning*. Genomförandet av undersökningen beskrivs i bilagan *Tillvägagångssätt*.

- För en stor majoritet av de svarande huvudmännen, tre fjärdedelar, var elevfrånvaron i gymnasieskolan nu lägre än normalt.

Gymnasiesärskolan

- I *gymnasiesärskolan* var elevfrånvaron för knappt hälften av huvudmännen högre än normalt, medan den för en tredjedel var lägre än i normalfallet. För några huvudmän var det ingen, eller endast en mindre förändring i frånvaronivån. Det syns inte någon tydlig förändring i frånvaron relativt normalfallet jämfört med föregående uppföljning.

Frånvaron bland personal

För *förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan och grundsärskolan* indikerar de insamlade uppgifterna att frånvaron bland personalen fortsatt är högre än normalt. Den samlade frånvaron bland personalen i *grundskolan* ligger på ungefär samma högre nivå än normalt som i Skolverkets senaste uppföljning. Bland personalen i *gymnasieskolan* ser vi istället en minskning i frånvaro jämfört med normalfallet och den är nu lägre än i Skolverkets senaste uppföljning för april.

Grundskolan

- I *grundskolan* var den samlade frånvaron bland personalen uppskattningsvis cirka **35 procent högre än i normalfallet**. Denna ökning mot normalfallet ligger på **ungefär samma nivå** som den var i Skolverkets senaste uppföljning för april.
- Personalfrånvaron varierar mellan huvudmännen. För ungefär tre femtedelar av de svarande huvudmännen var frånvaron bland personalen i grundskolan nu mellan 20–50 procent högre än normalt, medan den för en tredjedel var oförändrad.

Förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet och grundsärskolan

- Uppgifterna visar att, för *förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet och grundsärskolan*, var det för minst hälften av de svarande huvudmännen som frånvaro bland personalen var högre än normalt. Det har endast skett mindre förändringar, relativt Skolverkets senaste uppföljning, av andelen av de svarande huvudmännen som verkar ha en högre frånvaro än normalt.

Gymnasieskolan

- I *gymnasieskolan* var den samlade frånvaron bland personalen uppskattningsvis nästan **35 procent lägre än i normalfallet**. Denna minskning mot normalfallet är **större** än den var i Skolverkets uppföljning för april, då frånvaron var i stort sett oförändrad jämfört med normalt.
- För två tredjedelar av huvudmännen var frånvaron nu lägre än normalt, medan den för resterande tredjedel var oförändrad eller högre än normalt.

Gymnasiesärskolan

- I *gymnasiesärskolan* var frånvaron bland personalen högre än normalt för en tredjedel av huvudmännen, oförändrad för en tredjedel och lägre än normalt för en tredjedel. Jämfört med Skolverkets uppföljning för april 2020 ser vi endast en ökning i andelen svarande huvudmän som uppger att personalfrånvaron är oförändrad jämfört med föregående läsår. Sammantaget är det en mindre andel svarande huvudmän som uppger att personalfrånvaron är högre eller mindre än normalt, jämfört med Skolverkets tidigare kartläggning. Andelarna svarande huvudmän som påvisar en ökning respektive minskning är dock, likt tidigare, lika stora.

Övriga uppgifter

- Undersökningen visar på stora variationer mellan huvudmännen i påverkan på frånvaro bland elever och personal till följd av coronapandemin under den aktuella perioden. Däremot går det av de insamlade uppgifterna, precis som i den senaste uppföljningen, inte att dra några tydliga övergripande slutsatser om att frånvaron skiljer sig åt mellan olika delar av landet eller beroende på det relativa antalet bekräftade sjukdomsfall i covid-19 i regionen.
- Nästan tre fjärdedelar av huvudmännen uppgav att coronapandemin i någon mån påverkat omfattningen av antalet elever i *grundskolan* som har en **upprepad eller längre frånvaro**. Ungefär hälften av de huvudmän som uppger en påverkan beskriver också att denna var som störst under den första tiden av pandemin men att dessa elever nu återkommit till, eller i större utsträckning deltar i undervisningen igen. Ungefär en tredjedel av de huvudmän som svarat uppger en påverkan även i *gymnasieskolan*. Då rör det sig både om att distansundervisningen lett till ökad närvaro bland elever som tidigare av olika anledningar haft svårigheter att delta i klassrumsundervisningen, men också att den i vissa fall lett till ökad frånvaro bland elever som av olika skäl haft svårigheter att använda digitala verktyg eller kanske haft svårare att hitta studiero och motivation i distansundervisningen.
- Ungefär två tredjedelar av huvudmännen uppgav att coronapandemin i någon mån **påverkat frånvaron olika för olika elevgrupper** i *grundskolan*. Det vanligaste var att man uppgav sig se att frånvaron bland elever i utsatta områden eller med mindre gynnsam socioekonomisk bakgrund i större omfattning varit frånvarande. Precis som för elever med upprepad eller längre frånvaro generellt uppges den ökade frånvaron inom dessa elevgrupper i många fall varit större i början av pandemin men att även dessa elever nu i stor utsträckning återkommit till skolan. Drygt en fjärdedel av huvudmännen uppgav att pandemin påverkat frånvaron olika för olika elevgrupper i *gymnasieskolan*. Här rörde det sig främst om att nyanlända elever, och i något fall även andra elever med migrationsbakgrund, nu var frånvarande i högre utsträckning men även att vissa elever med mindre gynnsam socioekonomisk bakgrund haft en högre frånvaro.

1 Inledning

Med anledning av den pågående coronapandemin har Skolverket genomfört en undersökning av frånvaron bland personal och elever i skolväsendet. Undersökningen riktade sig till 43 skolhuvudmän och är den andra uppföljningen av frånvaron under våren 2020.² Totalt fick vi i denna uppföljning in uppgifter från 40 huvudmän. Syftet med uppföljningarna har varit att ge en mer detaljerad bild av den påverkan som coronapandemin haft på frånvaron bland lärare och elever i skolväsendet. I och med den rådande situationen, och behovet av snabbt tillgänglig information inom området, har undersökningen genomförts under en relativt kort tid och i direkt anslutning till den tidsperiod som undersöks. Förutsättningarna för undersökningen har påverkat hur vi valt att presentera resultat och analys av de insamlade uppgifterna.³ Följande skolformer och verksamheter omfattas: förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem, gymnasieskola samt gymnasiesärskola.⁴

Uppgifterna har samlats in på huvudmannivå. Vi vet dock att frånvaron i rådande situation kan variera markant mellan olika skolor, även inom en och samma huvudman. Det kommer således finnas såväl huvudmän som förskolor och skolor där situationen är en annan än den sammantagna bild som ges i denna rapport. Det bör också noteras att resultaten gäller en specifik period, slutet av maj månad.

Tidigare undersökningar

Skolverkets senaste undersökning av påverkan på frånvaron genomfördes under början av maj 2020, men avsåg perioden i slutet på april månad.⁵ Uppföljningen visade att i *förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan och gymnasiesärskolan* var frånvaron bland elever generellt sett högre än normalt medan den i *gymnasieskolan* istället generellt sett var lägre. I *grundskolan* var den samlade frånvaron bland elever uppskattningsvis cirka 35 procent högre än i normalfallet medan den i *gymnasieskolan* istället var uppskattningsvis cirka 20 procent lägre. Bland personalen i *förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan och grundsärskolan* var frånvaron generellt sett högre än normalt. I *grundskolan* var den samlade frånvaron bland personalen uppskattningsvis cirka 40 procent högre än normalt, i *gymnasieskolan* var den uppskattningsvis i stort sett oförändrad. Det var dock stor variation mellan olika huvudmän i hur stor påverkan coronapandemin haft på frånvaron bland elever och personal under den aktuella perioden. Uppföljningen visade inte på några tydliga mönster för skillnader i påverkan i olika delar av landet, eller beroende på det relativa antalet bekräftade sjukdomsfall i covid-19 i olika regioner.

² Skolverket (2020). *Undersökning av frånvaro bland lärare, barn och elever. Uppföljningen för april 2020.*

³ I bilagan *Tillgängsätt* beskrivs övergripande hur undersökningen planerades och genomfördes. Där beskrivs även centrala överväganden samt de begränsningar som undersökningen har.

⁴ Vad avser förskola har undersökningen endast omfattat personalen, det vill säga inte barnen i denna skolform.

⁵ Skolverket (2020). *Undersökning av frånvaro bland lärare, barn och elever. Uppföljningen för april 2020.*

I slutet av maj 2020 undersökte Skolverket pandemins påverkan på kommunal vuxenutbildning (komvux) och särskild utbildning för vuxna (särvox).⁶ Detta innefattade närvaron och studieaktiviteten bland **eleverna**. Enligt vissa kommuner hade övergången till distansutbildning inom vuxenutbildningen lett till en ökad närvaro eller studieaktivitet inom såväl sfi som andra verksamhetsformer. Men det finns också exempel på att närvaron och studieaktiviteten har gått ned, framför allt inom sfi och särvox. En del kommuner svarade att de sett ökade studieavbrott inom just sfi och särvox, men även inom komvux på grundläggande nivå. Flera av kommunerna uppgav samtidigt att det var för tidigt att säga hur antalet studieavbrott påverkas. Det framkom inte heller någon tydlig bild av coronapandemins påverkan på söktrycket och antagningen av elever till vuxenutbildningen. När det gällde sfi och särvox hade söktrycket gått ner i flera kommuner. Andra kommuner uppgav ett ökat söktryck till alla eller några verksamhetsformer. I vissa fall var det för tidigt att säga hur söktrycket har påverkats eftersom kursstarterna inte ännu ägt rum.

I april 2020 genomförde Skolverket en intervjuundersökning bland huvudmän med syftet att samla in underlag kring vilka eventuella ytterligare åtgärder som kan behöva vidtas för att underlätta för skolhuvudmännen att hantera utmaningar med anledning av pandemin.⁷ Bland svaren finns det huvudmän som tog upp frånvaron bland elever och personal och hur den påverkats av coronapandemin som en utmaning. Det fanns huvudmän som uppgav att frånvaron bland personalen ökat med uppåt 50 procent, medan andra uppgav att frånvaron bland personalen inte påverkats alls av pandemin. I fråga om frånvaron bland elever fanns det huvudmän som uppgav att det var ett bekymmer att vårdnadshavare håller sina symptomfria barn hemma från skolan, det fanns även exempel på huvudmän som uppgav att frånvaron bland elever tidigt under pandemin steg kraftigt för att sedan återgå mer till det normala. Någon huvudman uppgav att närvaron i gymnasieskolan faktiskt ökat sedan de börjat med fjärr- och distansundervisning.

I mars 2020 tog Skolverket kontakt med drygt 100 huvudmän och skolor för att få en bild av läget i skolan med anledning av coronapandemin. Av den sammanställning som gjordes av dessa kontakter framkommer det att hög frånvaro bland såväl personal som elever var det som flest svarande uppgav som en utmaning med anledning av coronapandemin (cirka en fjärdedel). Skolverket ställde även frågor specifikt om situationen i grundskolan och här uppgav ungefär hälften av de svarande att de hade en hög andel **elever** som var frånvarande och många hade en oro för att alla som var borta inte var sjuka utan hölls hemma av andra skäl. Knappt en fjärdedel av de svarande uppgav att det var många i personalen som var sjukskrivna eller hemma för vård av sjukt barn.⁸

⁶ Skolverket (2020). *Coronapandemins påverkan på vuxenutbildningen*.

⁷ Skolverket (2020) *Huvudmän om påverkan av coronapandemin. Insamling 2020-04-16*.

⁸ Skolverket (2020). *Sammanställd information om situationen hos huvudmän inom riktade insatser med anledning av Corona-krisen*.

2 Frånvaron bland elever

I detta kapitel redogörs för påverkan på elevfrånvaron i förskoleklassen, grund- och grundsärskolan respektive i gymnasie- och gymnasiesärskolan.

Förskoleklassen, grund- och grundsärskolan

I urvalet ingick totalt 43 huvudmän varav nästan samtliga ansvarade för undervisning i de obligatoriska skolformerna. Av dessa var 37 kommunala huvudmän och 6 enskilda huvudmän. I tabell 1 nedan redogörs för hur många av huvudmännen i urvalet som bedrev undervisning i respektive skolform. Totalt omfattade urvalet huvudmän som ansvarade för undervisning av cirka 45 procent av Sveriges elever i grundskolan. Samtliga huvudmän tillhör de största skolhuvudmännen för att möjliggöra en hög täckningsgrad. Skolverket ser inte några skäl att anta att det finns någon omfattande systematisk skillnad mellan stora och små huvudmän vad gäller frånvaro. Huvudmännen i urvalet täcker samtliga landets regioner och finns därmed i regioner med olika grad av bekräftade sjukdomsfall i covid-19 vid undersökningstillfället.

I tabellen anges även antalet huvudmän som har inkommit med uppgifter, både om aktuell elevfrånvaro samt relevant uppgift för jämförelse av frånvaronivån. Dessa svarande huvudmän undervisar tillsammans cirka 34 procent av eleverna i grundskolan.

Tabell 1. Antal huvudmän (i urval och svarande) för förskoleklassen, grundskolan och grundsärskolan

Skolform	Antal i urval	Antal svar
Förskoleklass	40	29
Grundskola	41	30
Grundsärskola	37	20

I tabell 2 redovisas fördelningen av uppgifterna för de svarande huvudmännen. Uppgifterna visar att i *grundskolan* var frånvaron för drygt hälften av de svarande huvudmännen i stort sett oförändrad jämfört med normalfallet. För en tredjedel var frånvaron mellan 20–50 procent högre än normalt medan ökningen för ett fåtal var större än 50 procent. I *förskoleklassen* var frånvaron för knappt hälften av de svarande huvudmännen i stort sett oförändrad jämfört med normalfallet. För ungefär en tredjedel var frånvaron mellan 20–50 procent högre än normalt medan för en femtedel var frånvaron mer än 50 procent högre. I *grundsärskolan* var frånvaron för knappt hälften av de svarande huvudmännen i stort sett oförändrad jämfört med normalfallet. För en femtedel var frånvaron mellan 20–50 procent högre än normalt medan för en tredjedel var frånvaron mer än 50 procent högre.

Tabell 2. Fördelning av skillnad i frånvaronivån bland elever (antal huvudmän) i förskoleklassen, grundskolan och grundsärskolan

Skolform	Oförändrad	20–50 % högre	>50 % högre	Totalt antal svar
Förskoleklass	13	10	6	29
Grundskola	17	10	3	30
Grundsärskola	9*	4	7	20

Kommentar: Med nivå ”oförändrad” avses här att skillnaden i frånvaronivån är inom spannet +/-20 procent. (*) Inom kategorin ”oförändrad” för grundsärskolan ingår det här en huvudman för vilken uppgifterna visar en frånvaro som var mer än 20 procent lägre än normalt. Vi har dock valt att presentera uppgifterna enligt samma indelning som i föregående uppföljning.

Tecken på en något högre samlad frånvaron i grundskolan än normalt

För att ge en skattning av den samlade påverkan på elevfrånvaron i grundskolan – som vi kan anta följer av coronapandemin – har de uppgifter som respektive huvudman lämnat viktats med det antal elever som inrapporterades till den offentliga statistiken under hösten 2019 för respektive huvudman. Denna beräkning visar att samlat för dessa huvudmän var frånvaron bland elever i grundskolan under den aktuella perioden uppskattningsvis nästan 20 procent högre än i normalfallet. Även om de exakta siffrorna ska tolkas med försiktighet indikerar detta en något högre nivå än normalt för den samlade frånvaron i grundskolan nationellt sett under den aktuella perioden.

Frånvaron verkar återgå mer mot normala nivåer

Frånvaron i de obligatoriska skolformer som ingår i uppföljningen visar på en något högre frånvaro än normalt. Som framgår ovan skattas frånvaron samlat i *grundskolan* vara strax under 20 procent högre än normalfallet. I Skolverkets föregående uppföljning för april var den samlade frånvaron uppskattningsvis cirka 35 procent högre än normalt. Skillnaden mot normalfallet är nu alltså hälften så stor i grundskolan.

Detta är i linje med tidigare undersökningar och uppgifter, och sådant som nu också framkommer i kontakterna med huvudmännen, om att påverkan på elevfrånvaron var som störst i början av pandemin för att sedan succesivt återgå mot mer normala nivåer. I föregående uppföljning för april uppgav ungefär en fjärdedel respektive en femtedel av huvudmännen för *förskoleklassen* respektive *grundsärskolan* uppgifter som indikerade att frånvaron då var i stort sett oförändrad jämfört med normalt. I denna uppföljning är det istället ungefär för hälften av huvudmännen som uppgifterna indikerar att frånvaron i dessa skolformer i stort sett är oförändrad.

Gymnasie- och gymnasiesärskolan

Av de 43 huvudmännen i urvalet bedrev 40 undervisning i gymnasieskolan och 36 i gymnasiesärskolan. Totalt omfattade urvalet huvudmän som undervisade cirka 43 procent av Sveriges elever i gymnasieskolan. I tabell 3 anges antalet huvudmän som har inkommit med uppgifter, både om aktuell elevfrånvaro samt relevant

uppgift för jämförelse av frånvaronivån. De svarande huvudmännen ansvarar för omkring 36 procent av eleverna i gymnasieskolan.

Tabell 3. Antal huvudmän (i urval och svarande) för gymnasie- och gymnasiesärskolan

Skolform	Antal i urval	Antal svar
Gymnasieskola	40	31
Gymnasiesärskola	36	23

I tabell 4 redovisas fördelningen av uppgifterna för de svarande huvudmännen. Uppgifterna visar att i *gymnasieskolan* var elevfrånvaron lägre än normalt för tre fjärdedelar av huvudmännen. I *gymnasiesärskolan* var elevfrånvaron för knappt hälften av huvudmännen högre än normalt, medan den för en tredjedel var lägre än i normalfallet. För några huvudmän var det ingen, eller endast en mindre förändring i frånvaronivån.

Tabell 4. Fördelning av skillnad i frånvaronivån bland elever (antal huvudmän) i gymnasie- och gymnasiesärskolan

Skolform	>50 % lägre	20–50 % lägre	Oförändrad	>20 % högre	Totalt antal svar
Gymnasieskola	9	14	7	1	31
Gymnasiesärskola	5	3	4	11	23

Kommentar: Med nivå ”oförändrad” avses här att skillnaden i frånvaronivån är inom spannet +/-20 procent.

Tecken på en lägre samlad frånvaron än normalt i gymnasieskolan

För att även för gymnasieskolan ge en skattning av den samlade påverkan av coronapandemin har vi viktat de uppgifter som respektive huvudman lämnat viktats med det antal elever som inrapporterades till den offentliga statistiken under hösten 2019. Denna beräkning visar att de svarande huvudmännen var frånvaron bland elever i gymnasieskolan samlat under den aktuella perioden uppskattningsvis nästan 35 procent lägre än i normalfallet. Även om de exakta siffrorna ska tolkas med försiktighet indikerar detta en lägre nivå än normalt för den samlade frånvaron i gymnasieskolan nationellt sett under den aktuella perioden.

Frånvaron i gymnasieskolan har fortsatt minska jämfört med normalfallet

Uppföljningen visar på en lägre frånvaro än normalt för *gymnasieskolan*. Vi ser tecken på att den genomsnittliga frånvaron, relativt normalfallet, bland svarande huvudmän minskat ytterligare sedan Skolverkets tidigare mätning i april 2020. Då såg vi en minskning med 20 procent jämfört med normalfallet, medan det nu för maj finns tecken på en minskning med 35 procent. Detta syns också i fördelningen av hur frånvaron påverkats för olika huvudmän. Det är nu en större andel svarande huvudmän som uppger en lägre frånvaro än normalt. För *gymnasiesärskolan* är bilden dock fortsatt splittrad och det syns inte någon tydlig förändring jämfört med föregående uppföljning.

3 Frånvaron bland personal

I detta kapitel redogörs för påverkan på frånvaron bland personalen i förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grund- och grundsärskolan respektive i gymnasie- och gymnasiesärskolan.

Förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grund- och grundsärskolan

I urvalet ingick totalt 43 huvudmän varav flertalet ansvarade för undervisning i förskolan, de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet. I tabell 5 nedan redogörs för hur många av huvudmännen i urvalet som bedrev undervisning i respektive skolform och verksamhet. I tabellen anges även antalet huvudmän som har inkommit med uppgifter, både om aktuell personalfrånvaro samt med relevant uppgift för jämförelse av frånvaronivån.

Tabell 5. Antal huvudmän (i urval och svarande) för förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan och grundsärskolan

Skolform/verksamhet	Antal i urval	Antal svar
Förskola	39	27
Förskoleklass	40	27
Fritidshemmet	40	28
Grundskola	41	30
Grundsärskola	37	26

I tabell 6 redovisas fördelningen av uppgifterna för de svarande huvudmännen. Uppgifterna visar att för samtliga av de här aktuella skolformerna och verksamheterna var det för minst hälften av de svarande huvudmännen som frånvaron bland personalen var högre än normalt. För *förskoleklassen* var denna andel ungefär hälften medan den för *förskolan, fritidshemmet, grundskolan och grundsärskolan* var ännu något högre, där visade uppgifterna att för omkring tre femtedelar av de svarande huvudmännen var frånvaron bland personalen högre än normalt.

Tabell 6. Fördelning av skillnad i frånvaronivån bland personal (antal huvudmän) i förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan och grundsärskolan

Skolform/verksamhet	>20 % lägre	Oförändrad	>20 % högre	Totalt antal svar
Förskola	1	10	16	27
Förskoleklass	6	8	13	27
Fritidshemmet	3	8	17	28
Grundskola	3	10	17	30
Grundsärskola	4	7	15	26

Kommentar: Med nivå ”oförändrad” avses här att skillnaden i frånvaronivån är inom spannet +/-20 procent.

Tecken på en högre samlad frånvaro än normalt bland personalen i grundskolan

För att skatta den samlade påverkan av coronapandemin har de uppgifter som respektive huvudman lämnat viktats med det antal lärare (räknat i heltidstjänster) som inrapporterades till den offentliga statistiken under hösten 2019. Denna beräkning visar att samlat för dessa huvudmän var frånvaron bland personalen i

grundskolan under den aktuella veckan uppskattningsvis cirka 35 procent högre än i normalfallet. Även om de exakta siffrorna ska tolkas med försiktighet indikerar detta en högre nivå än normalt för den samlade personalfrånvaron i grundskolan nationellt sett under den aktuella perioden.

Frånvaron bland personalen fortsatt kvar på samma högre nivå än normalt

Uppgifterna för de här aktuella skolformerna och verksamheterna visar på en högre frånvaro än normalt bland personalen. Som framgår ovan skattas denna samlad i *grundskolan* vara cirka 35 procent högre än normalfallet. I Skolverkets föregående uppföljning för april var den samlade frånvaron bland personalen i grundskolan uppskattningsvis cirka 40 procent högre än normalt. Detta indikerar alltså att frånvaron bland personalen i grundskolan fortsatt är kvar på ungefär samma högre nivå än normalt.

Detta återspeglas också i fördelningen av uppgifterna från de olika huvudmännen jämfört med föregående uppföljning. I denna uppföljning har det endast skett mindre förändringar av andelen av de svarande huvudmännen som verkar ha en högre frånvaro än normalt i de här aktuella skolformerna och verksamheterna. Då var det för cirka två tredjedelar av huvudmännen, medan det nu är för cirka tre femtedelar av de svarande huvudmännen som uppgifterna pekar på en högre frånvaro än normalt.

Gymnasie- och gymnasiesärskolan

Av de totalt 43 huvudmännen i urvalet bedrev flertalet undervisning i gymnasie- eller gymnasiesärskolan. I tabell 7 nedan redogörs för hur många av huvudmännen i urvalet som bedrev undervisning i respektive av dessa båda skolformer. I tabellen anges även antalet huvudmän som har inkommit med uppgifter, både om aktuell personalfrånvaro samt med relevant uppgift för jämförelse av frånvaronivån bland personalen.

Tabell 7. Antal huvudmän (i urval och svarande) för gymnasie- och gymnasiesärskolan

Skolform	Antal i urval	Antal svar
Gymnasieskola	40	28
Gymnasiesärskola	36	22

I tabell 8 redovisas fördelningen av uppgifterna för de svarande huvudmännen. Uppgifterna visar att i *gymnasieskolan* var frånvaron bland personalen för två tredjedelar av huvudmännen lägre än normalt. För en fjärdedel är det endast en mindre eller ingen förändring av nivån för personalfrånvaron. I *gymnasiesärskolan* var frånvaron bland personalen högre än normalt för en tredjedel av huvudmännen, oförändrad för en tredjedel och lägre än normalt för en tredjedel.

Tabell 8. Fördelning av skillnad i frånvaronivån bland personalen (antal huvudmän) i gymnasie- och gymnasiesärskolan

Skolform	>20 % lägre	Oförändrad	>20 % högre	Totalt antal svar
Gymnasieskola	19	7	2	28
Gymnasiesärskola	7	8	7	22

Kommentar: Med nivå ”oförändrad” avses här att skillnaden i frånvaronivån är inom spannet +/-20 procent.

Tecken på en lägre samlad frånvaro än normalt bland personalen i gymnasieskolan

Även för gymnasieskolan har de uppgifter som respektive huvudman lämnat viktats med det antal lärare (räknat i heltidstjänster) som inrapporterades till den offentliga statistiken under hösten 2019. Denna beräkning visar att samlat för dessa huvudmän var frånvaron bland personalen i gymnasieskolan under den aktuella veckan uppskattningsvis nästan 35 procent lägre än i normalfallet. Även om de exakta siffrorna ska tolkas med försiktighet indikerar detta en lägre nivå än normalt för den samlade personalfrånvaron i gymnasieskolan nationellt sett under den aktuella perioden.

Minskad frånvaro bland personalen i gymnasieskolan relativt normalfallet

Uppgifterna för *gymnasieskolan* indikerar en lägre frånvaro än normalt bland personalen. Som framgår ovan skattas denna samlat vara cirka 35 procent lägre än normalfallet. I Skolverkets föregående uppföljning för april var den samlade frånvaron bland personalen i gymnasieskolan uppskattningsvis oförändrad jämfört med normalt. Detta indikerar alltså att frånvaron bland personalen i gymnasieskolan, relativt normalfallet, minskat under den senaste månaden. Som anges ovan ska de exakta siffrorna dock tolkas med försiktighet. För *gymnasiesärskolan* är bilden av personalfrånvaron fortsatt splittrad. Andelarna där uppgifterna pekar på en större respektive lägre frånvaro än normalt är fortsatt lika stora relativt varandra, dock har andelen där frånvaron verkar vara oförändrad ökat totalt sett.

4 Övriga uppgifter

Inga tydliga regionala skillnader eller utifrån smittspridning

Undersökningen visar på stora variationer mellan huvudmännen i påverkan på frånvaro bland elever och personal till följd av coronapandemin under den aktuella perioden. Däremot går det av de insamlade uppgifterna, precis som i den senaste uppföljningen, inte att dra några tydliga övergripande slutsatser om att frånvaron skiljer sig åt mellan olika delar av landet eller beroende på det relativa antalet bekräftade sjukdomsfall i covid-19 i regionen. Även om detta ska tolkas med försiktighet kan ett skäl vara att Folkhälsomyndighetens rekommendationer till verksamheterna gällt på samma sätt för hela landet, dvs. att vara uppmärksamma på och att hålla sig hemma även vid lättare symtom på feber, hosta och svårigheter att andas.⁹

Påverkan på upprepad eller längre elevfrånvaro

I kontakterna med huvudmännen efterfrågades även information om de upplevt att den pågående coronapandemin påverkat hur många elever som har en *upprepad eller längre frånvaro*, såväl giltig som ogiltig, från undervisningen.

Nästan tre fjärdedelar av de 40 huvudmän som lämnade in uppgifter uppgav att coronapandemin påverkat omfattningen av antalet elever i *grundskolan* som har en upprepad eller längre frånvaro. Det förekom olika beskrivningar av omfattningen av påverkan på denna frånvaro, i flera fall uppgavs den vara relativt begränsad. Ungefär hälften av de huvudmän som uppgav en påverkan beskriver också att denna var som störst under den första tiden av pandemin men att dessa elever nu återkommit till, eller i större utsträckning deltar i undervisningen igen. Det var dock i flera fall fortsatt elever som hade en upprepad eller längre frånvaro som en följd av pandemin.

Ett mindre antal huvudmän nämner att den upprepade eller längre frånvaron ökat även inom *grund- och gymnasiesärskolan* bland elever som uppfattas tillhöra riskgrupper. Ungefär en tredjedel av de huvudmän som svarat uppgav påverkan även i *gymnasieskolan*. Då rör det sig både om utsagor att distansundervisningen lett till ökad närvaro bland elever som tidigare av olika anledningar haft svårigheter att delta i klassrumsundervisningen, men också om att den lett till ökad frånvaro bland elever som av olika skäl haft svårigheter att använda digitala verktyg eller kanske haft svårare att hitta studiero och motivation i distansundervisningen.

Eftersom det var begränsat med tid för insamlingen av dessa uppgifter bör denna information endast ses som indikationer på att coronapandemin kan ha haft en negativ påverkan på närvaron för vissa elever, då särskilt initialt under pandemin.

⁹ Folkhälsomyndighetens webbplats <https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/utbrott/aktuella-utbrott/covid-19/verksamheter/information-till-skola-och-forskola-om-den-nya-sjukdomen-covid-19/>

Många huvudmän beskriver hur de jobbat och fortsatt jobbar med dessa elever. Detta är en fråga som huvudmännen fortsatt behöver uppmärksamma, inte minst nu med anledning av pandemin, för att skolgången och resultaten för dessa elever inte ska påverkas negativt på sikt. Skolverket kommer också ha med sig detta i kommande uppföljningar och insatser. En del av detta är uppföljning av effekterna av och erfarenheterna från distansundervisningen i gymnasieskolan.

Påverkan på frånvaron i olika elevgrupper

Vi frågade även huvudmännen om de i sin uppföljning av frånvaron till följd av coronapandemin observerat om frånvaron påverkats särskilt inom vissa elevgrupper. I frågan angavs att det exempelvis kunde vara utifrån socioekonomiska faktorer såsom föräldrars utbildningsnivå och migrationsbakgrund eller i olika geografiska områden.

Ungefär två tredjedelar av de 40 huvudmän som lämnade in uppgifter uppgav att coronapandemin i någon mån särskilt påverkat frånvaron olika för olika elevgrupper i *grundskolan*. Det vanligaste var att man uppgav sig se att elever i utsatta områden eller med mindre gynnsam socioekonomisk bakgrund i större omfattning varit frånvarande. En grupp som också nämns särskilt av hälften av de huvudmän som ser dessa skillnader, är elever med migrationsbakgrund. Några huvudmän beskrev hur familje- och släktband till andra länder som infört hårdare restriktioner, och exempelvis stängt ner skolor, än vad Sverige gjort lett till att deras vårdnadshavare varit mer benägna att hålla dem hemma från skolan. Precis som för elever med upprepad eller längre frånvaro generellt uppges den ökade frånvaron inom dessa elevgrupper varit större i början av pandemin men att även dessa elever nu i stor utsträckning återkommit till skolan.

Drygt en fjärdedel av huvudmännen uppgav att pandemin påverkat frånvaron olika för olika elevgrupper i *gymnasieskolan*. En uppfattning var här att det rörde sig främst om att nyanlända elever och ibland även andra elever med migrationsbakgrund som nu var frånvarande i högre utsträckning. I några fall angavs även att vissa elever med mindre gynnsam socioekonomisk bakgrund haft en högre frånvaro. Precis som för uppgifterna ovan om upprepad eller längre frånvaro bör detta ses som indikationer på utmaningar. Huvudmännens svar har varit beroende av i vilken mån den löpande uppföljningen och analysen under pandemin fångat dessa aspekter. Informationen pekar dock på att huvudmän fortsatt behöver vara uppmärksamma på hur coronapandemin påverkar, och långsiktigt riskerar påverka olika elevgrupper.

Bilaga: Tillvägagångssätt

Nedan beskrivs övergripande Skolverkets genomförande av undersökningen som ligger till grund för resultaten och analysen i denna rapport. Undersökningen är den andra uppföljningen av frånvaron under våren 2020.¹⁰ Uppgifterna samlades in genom telefonintervjuer, som kompletterades med ett formulär som skickades ut till huvudmännen att själva direkt fylla i de efterfrågade uppgifterna i. Insamlingen skedde under en relativt kort tidsperiod (1–5 juni) och avsåg uppgifter för den direkt föregående veckan. Det har därför funnits begränsad tid för att säkerställa kvaliteten i de lämnade uppgifterna. Detta, i kombination med att huvudmännen samlar in och sammanställer uppgifter om frånvaro delvis olika och utifrån sina lokala behov och förutsättningar, påverkar analys och redovisning av resultat.

Urval

För att i möjligaste mån säkerställa samstämmigheten i de lämnade uppgifterna jämfört med föregående undersökning för april har samma urval av huvudmän använts även denna gång. Det urval som då gjordes fokuserade på huvudmän med många elever, specifikt elevantalet i grund- och gymnasieskolan. Urvalet justerades för att täcka in samtliga regioner, både enskilda och kommunala huvudmän, samt för att fördelningen också skulle ta hänsyn till den relativa graden av bekräftade sjukdomsfall i olika regioner i covid-19. Här var antagandet att den relativa nivån av smittspridning mer direkt skulle kunna påverka frånvaron.

Sedan urvalet gjordes till den föregående undersökningen har den relativa smittspridningen mellan länen förändrats endast i liten omfattning. Dessa förändringar framgår i tabell 9 på nästa sida. Det är situationen för den 27 maj som varit utgångspunkt för analysen i denna undersökning av eventuella skillnader i påverkan på frånvaron kopplat till den relativa smittspridningen.

43 huvudmän ingick i undersökningen

Av de 43 skolhuvudmän som ingick i urvalet och som eftersöktes per telefon och e-post inkom efterfrågade uppgifter, helt eller delvis, från 40 huvudmän. Hur många som lämnat uppgifter för olika delar av undersökningen anges i samband med att resultatet redovisas ovan i kapitel 2–3. Flertalet av huvudmännen i urvalet organiserar utbildningen inom samtliga de skolformer och verksamheter som omfattades av undersökningen. Dessa är:

- Förskola¹¹
- Förskoleklass
- Fritidshem

¹⁰ Den tidigare genomfördes under början av maj och avsåg slutet på april månad 2020. Skolverket (2020). *Undersökning av frånvaro bland lärare, barn och elever. Uppföljningen för april 2020.*

¹¹ För förskolan efterfrågades endast uppgift om frånvaron bland förskollärare och annan pedagogisk personal, inte bland barnen.

- Grundskola
- Grundsärskola
- Gymnasieskola
- Gymnasiesärskola

Det var dock vanligt förekommande att huvudmän inte samlade in efterfrågade uppgifter för samtliga skolformer och verksamheter på regelbunden basis eller hanterade dessa uppgifter mer samlat (exv. samlades i vissa fall uppgifter för elevfrånvaro i förskoleklass, grundskola och fritidshem in gemensamt). I denna rapport redovisas inte uppgifter för elevfrånvaron i fritidshemmet eftersom svarsfrekvensen här var betydligt lägre än för de skolformer som ingår i uppföljningen.

Tabell 9. Fördelning huvudmän i urvalet per region samt utifrån den relativa nivån på andelen bekräftade sjukdomsfall i covid-19

Region	Antal huvudmän (urval)	Relativ nivå andel bekräftade sjukdomsfall i covid-19*	
		29 april	27 maj
Södermanland	2	Mycket hög	Mycket hög
Stockholm	6	Mycket hög	Mycket hög
Örebro	1	Mycket hög	Mycket hög
Östergötland	1	Mycket hög	Hög
Västmanland	1	Hög	Hög
Dalarna	1	Hög	Medel
Uppsala	1	Hög	Hög
Jämtland	1	Hög	Mycket hög
Jönköping	1	Medel	Medel
Gävleborg	1	Medel	Hög
Kronoberg	1	Medel	Medel
Västra Götaland	5	Medel	Medel
Västerbotten	2	Medel	Låg
Halland	2	Medel	Medel
Norrbottn	1	Låg	Låg
Västernorrland	2	Låg	Medel
Gotland	1	Låg	Låg
Kalmar	1	Låg	Låg
Värmland	1	Låg	Låg
Skåne	4	Låg	Låg
Blekinge	1	Låg	Låg
<i>Summa kommuner/kommunalförbund</i>	37		
Enskilda huvudmän	6		
<i>Summa totalt</i>	43		

Kommentar till tabell 9: Den relativa nivån över andel bekräftade sjukdomsfall i covid-19 avser en indelning utifrån antalet sjukdomsfall per 100 000 invånare avdelat, i föregående undersökning avdelades nivåerna vid jämna 100-tal. Den utgår från statistik från Folkhälsomyndighetens webbplats för den 29 april respektive den 27 maj 2020 som sedan jämförts med befolkningsstatistik från SCB. Folkhälsomyndighetens webbplats:

<https://fohm.maps.arcgis.com/apps/opsdashboard/index.html#/68d4537bf2714e63b646c37f152f1392>

Undersökningen genomfördes under 28 maj–5 juni

Ett tiotal medarbetare inom Skolverket har varit delaktiga i arbetet med att kontakta huvudmän och samla in uppgifter. En första kontakt med huvudmännen i undersökningen togs redan i slutet på vecka 22, den 28–29 maj. Insamlingen av uppgifter skedde sedan under vecka 23, den 1–5 juni.

Grupper som ingick i undersökningen

I undersökningen efterfrågades uppgifter för lärare och elever i förskoleklass, fritidshem, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola samt för förskollärare i förskolan. För förskolan och fritidshemmet efterfrågades även uppgifter om annan pedagogisk personal. I många fall innefattar de inhämtade uppgifterna dock även annan personal i olika skolformer och verksamheter, både pedagogisk och övrig (såsom specialpedagoger, speciallärare, elevassistenter, elevhälsopersonal, rektorer och administrativ personal). Detta eftersom huvudmännen inte sammanställt uppgifter nedbrutet på olika personalkategorier, eller hade svårt att få fram relevanta uppgifter inom de aktuella tidsramarna. När resultaten redovisas anges därför denna som frånvaron bland *personalen* generellt.

Relevant tidsperiod

Undersökningen avsåg att i första hand samla in uppgifter om frånvaron bland lärare och elever under **vecka 22** (25–29 maj) 2020. Som referensvärde för jämförelse efterfrågades uppgifter för vecka 21 föregående läsår, 2019/20.¹² Det var dock i flera fall svårt för huvudmännen att lämna efterfrågade uppgifter. Det var till exempel inte alla huvudmän som hade möjlighet att få fram eller sammanställa frånvarostatistik *per vecka*. I något fall redovisades därför elevstatistiken för en enstaka dag den aktuella veckan. För personalstatistiken förekom det i flera fall att huvudmän istället redovisade uppgift för hela maj månad 2020 respektive 2019.

En återkommande utmaning för inhämtandet av personalstatistiken var även att denna för den aktuella perioden inte var slutgiltigt avstämd när informationen efterfrågades. Uppgifterna om frånvaron skulle därför, som uppgavs i många fall, senare komma att justeras. Det bör här noteras att relativt Skolverkets föregående uppföljning för april samlades uppgifterna för maj 2020 in något närmare in på den undersökta veckan. Detta kan göra att omfattningen av ännu inte registrerade uppgifter om personalfrånvaro här, relativt den senaste uppföljningen, riskerar vara något större. I något fall levererades på grund av dessa omständigheter istället uppgifter för april månad de aktuella åren. Även dessa uppgifter har inkluderats i sammanställningen för att bidra till den samlade bilden av coronapandemins påverkan, men detta påverkar hur resultaten bör tolkas. I några fall hade huvudmännen inte längre tillgång till elevuppgifter från föregående läsår. Här har i

¹² Det läsåret inföll Kristi himmelfärdsdagen vecka 22 varför motsvarande vecka inte valdes.

något fall istället annat relevant värde för jämförelse redovisats, exempelvis från höstterminen.

Definitioner

I fråga om *frånvaro bland elever* efterfrågades denna oavsett anledning, det vill säga både giltig frånvaro (ledighet som rektor beviljar¹³ samt anmäld sjukfrånvaro) och ogiltig frånvaro. Huvudmännen har här utgått från de egna mått de använder sig av för att mäta och följa upp frånvaron. Motsvarande gäller även för *frånvaron bland personalen*, där vi vet att den registreras och sammanställs olika. Vissa huvudmän redovisar exempelvis uppgifter som endast avser sjukfrånvaro, medan andra räknar in all frånvaro oavsett anledning.

Det faktum att gymnasieskolan under den aktuella veckan för denna uppföljning, och även föregående, bedrivit distansundervisning har påverkat hur frånvarorapporteringen hanteras relativt normalfallet. Att lärare nu följer upp, bedömer och rapporterar in frånvaron på ett annat sätt än normalt kan därför också sannolikt antas ha påverkat den omfattning av frånvaron som huvudmännen redovisar för våren 2020.

¹³ 7 kap. 18 § skollagen (2010:800).